ECLI:LV:AT:2024:0917.11905016016.7.L
Lieta Nr. 11905016016, SKK-414/2024
Krimināllietu departaments

Latvijas Republikas Senāts
LĒMUMS
Rīgā 2024. gada 17. septembrī

Senāts šādā sastāvā: senatori Aivars Uminskis, Artūrs Freibergs, Anita Poļakova,

iepazinies ar apsūdzētā /pers. A/ un viņa aizstāves zvērinātas advokāta palīdzes Katrīnas Eimanes kasācijas sūdzībām par Rīgas apgabaltiesas 2024. gada 9. maija spriedumu, atzīst, ka ir pamats atteikt ierosināt kasācijas tiesvedību.

Kriminālprocesa likuma 573.[1] panta otrās daļas 2. punkts noteic, ka tiesa var atteikties ierosināt kasācijas tiesvedību, ja, izvērtējot kasācijas sūdzībā vai protestā minētos argumentus, nerodas šaubas par pārsūdzētā nolēmuma tiesiskumu un izskatāmajai lietai nav būtiskas nozīmes judikatūras veidošanā.

Aizstāve K. Eimane un apsūdzētais /pers. A/ kasācijas sūdzībās norādījuši, ka apelācijas instances tiesa nepamatoti /pers. A/ apsūdzībā norādītās darbības kvalificējusi pēc Krimināllikuma 298. panta otrās daļas, jo anonīms, neparakstīts ziņojums saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 369. panta trešo daļu nevar būt pamats kriminālprocesa uzsākšanai, tādējādi apelācijas instances tiesa pieļāvusi Kriminālprocesa likuma 574. panta 2. punktā noteikto Krimināllikuma pārkāpumu.

Apelācijas instances tiesa norādījusi, ka, lai atzītu to, ka ir noticis Krimināllikuma 298. panta otrajā daļā paredzētais noziedzīgais nodarījums, nav nepieciešams konstatēt, ka ziņojumā iekļauti visi dokumenta rekvizīti, tai skaitā norādīts ziņojuma autors un tas ir parakstīts.

Senāts norāda, ka no krimināltiesību doktrīnas un judikatūras secināms, ka apzināti nepatiess ziņojums apdraud jurisdikcijas institūciju likumam atbilstošas darbības intereses, kas var būt izteikts iesnieguma, pieteikuma, sūdzības vai citā formā nolūkā panākt kriminālprocesa uzsākšanu pret konkrēto personu, kaut gan patiesībā minētā persona nav izdarījusi ziņojumā norādīto noziedzīgo nodarījumu (*Senāta 2007. gada 15. novembra lēmums lietā Nr. SKK-600/2007, 11370030806, 2012. gada 26. janvāra lēmums lietā Nr. SKK-26/2012, 11410066809, Krastiņš U. 298. panta komentārs. Grām.: Krimināllikuma komentāri. Trešā daļa (XVIII–XXV nodaļa). Krastiņš U., Liholaja V., Hamkova D. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2023, 624.-626. lpp.*).

No minētā secināms, ka ziņojuma saturam jābūt tādam, kas satur nepatiesu norādi uz konkrētās personas izdarīto noziedzīgo nodarījumu.

Atbilstoši likuma „Par policiju" 14.[1] panta pirmās daļas 1. punktam policija veic resorisko pārbaudi, lai pārbaudītu, kā tiek ievērotas tiesību normas, kuru izpildes kontrole un uzraudzība uzdota policijai. Arī likuma „Par Valsts ieņēmumu dienestu" 16.[5] panta 1. punkts paredz Valsts ieņēmumu dienesta Iekšējās drošības pārvaldei veikt informācijas pārbaudi par Valsts ieņēmumu dienesta darbinieku iespējamiem likumpārkāpumiem.

Tādējādi Senāts atzīst, ka aizstāves un apsūdzētā kasācijas sūdzību argumenti šajā daļā nerada šaubas par apelācijas instances tiesas sprieduma tiesiskumu, jo, lai darbības kvalificētu pēc Krimināllikuma 298. panta, nav izšķirošas nozīmes faktam, vai ziņojums iesniegts parakstīts vai anonīmi, jo nepatiesās ziņas ir pamats pārbaudes uzsākšanai, kas apdraud jurisdikcijas institūciju likumam atbilstošas darbības intereses.

Senāts atzīst, ka izskatāmajai lietai nav arī būtiskas nozīmes judikatūras veidošanā.

Minētais ir pamats atteikumam šajā daļā ierosināt kasācijas tiesvedību saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 573.[1] panta otrās daļas 2. punktu.

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 573.[1] panta pirmo daļu tiesa atsakās ierosināt kasācijas tiesvedību, ja kasācijas sūdzība vai protests neatbilst šā likuma 569., 571., 572. panta un 573. panta pirmajā daļā minētajām prasībām.

Atbilstoši Kriminālprocesa likuma 569. panta pirmajai daļai pārsūdzēšana kasācijas kārtībā ir rakstveida kasācijas protesta vai sūdzības iesniegšana Augstākajā tiesā par tāda apelācijas instances tiesas nolēmuma tiesiskumu, kurš vēl nav stājies spēkā, nolūkā panākt tā atcelšanu pilnībā vai kādā tā daļā vai arī tā grozīšanu juridisku iemeslu dēļ. Šī panta trešā daļa noteic, ka kasācijas instances tiesa pierādījumus lietā no jauna neizvērtē.

Apsūdzētais /pers. A/ un viņa aizstāve kasācijas sūdzībās norādījuši, ka tiesa 1) notiesājošu spriedumu pamatojusi ar nepatiesām liecinieka /pers. B/ liecībām; 2) ar pierādījumiem nav pamatojusi secinājumu par anonīmo iesniegumu nosūtīšanu pa pastu Rīgā; 3) nav izvērtējusi liecinieces /pers. C/ liecības, kas apstiprina apsūdzētā alibi; 4) spriedumā norādījusi nepatiesu anonīmā iesnieguma saturu, jo iesnieguma tekstā nav atrunas par lūgumu uzsākt kriminālprocesu par izspiešanu organizētā grupā, tas ir, par sevišķi smagu noziegumu, kas paredzēts Krimināllikuma 320. panta ceturtajā daļā; 5) nav izvērtējusi, vai kratīšanā izņemtā USB zibatmiņa ir atzīstama par pieļaujamu pierādījumu, jo tā iegūta pārkāpjot Kriminālprocesa likuma 182. panta astotās daļas noteikumus, proti, tā pēc kratīšanas veikšanas netika uzrādīta un iesaiņota likumā noteiktā kārtībā; 6) nav ņēmusi vērā to, ka anonīmā iesnieguma autors ir cita persona; 7) nav izvērtējusi Valsts ieņēmumu dienesta disciplinārlietas atzinuma ticamību un nepamatoti nolēmumus administratīvajā lietā atzinusi par „fakta legālo prezumpciju", tos nepārbaudot Kriminālprocesa likumā noteiktajā kārtībā; 8) nosakot cietušajam /pers. D/ morālā kaitējuma kompensāciju, nav pamatojusi, kā izpaudies morālā aizskāruma dziļums un publiskums.

Senāts konstatē, ka apelācijas instances tiesa atzinusi, ka lietā ārpus saprātīgām šaubām ir pierādīts, ka /pers. A/ ir izdarījis Krimināllikuma 298. panta otrajā daļā paredzēto noziedzīgo nodarījumu. Savu atzinumu tiesa pamatojusi ar apsūdzētā /pers. A/, cietušo /pers. E/, /pers. B/, /pers. F/, /pers. D/, liecinieku /pers. G/, /pers. H/, /pers. I/, /pers. J/, /pers. K/, /pers. L/, /pers. M/, /pers. N/, /pers. O/, /pers. P/, /pers. C/, /pers. R/, /pers. S/ liecībām, Latvijas Republikas tiesībsarga, VSIA „Latvijas Televīzija", Valsts kontroles, Valsts kancelejas un Latvijas Republikas ģenerālprokuratūras sniegtajām ziņām, kratīšanas un apskates protokoliem, Valsts ieņēmumu dienesta atzinumu disciplinārlietā, Administratīvās rajona tiesas 2018. gada 3. aprīļa un Administratīvās apgabaltiesas 2018. gada 20. novembra spriedumiem.

Tiesa pārbaudījusi disciplinārlietas atzinumu un administratīvo tiesu nolēmumus, par kuru pieļaujamību apsūdzētais izteicis šaubas, novērtējusi šo pierādījumu iegūšanas un nostiprināšanas atbilstību Kriminālprocesa likumā noteiktajam un secinājusi, ka pierādījumu iegūšanā nav konstatējami Kriminālprocesa likuma 130. panta otrajā un trešajā daļā paredzētie apstākļi.

Savukārt izvērtējot no USB zibatmiņas iegūto ziņu ticamību, apelācijas instances tiesa tās aplūkojusi savstarpējā sakarā ar kratīšanas protokolu,

izņemšanas protokolu, apskates protokoliem, ekspertu atzinumiem un secinājusi, ka attiecīgie pierādījumi tikuši iepakoti tādā veidā, kas nepieļauj veikt kādas darbības ārpus Kriminālprocesa likuma noteiktās kārtības. Apelācijas instances tiesa atzinusi, ka apgalvojums par to, ka bez apsūdzētā USB zibatmiņu būtu izmantojušas vēl arī citas personas, neapstiprinās ar pierādījumiem.

Apelācijas instances tiesa izvērtējusi pieteikumā norādītos apstākļus un ņēmusi vērā 2010./2011. gadā veiktā Augstākās tiesas prakses pētījuma „Tiesu prakse par morālā kaitējuma kompensāciju kriminālprocesā" secinājumus un atzinusi, ka apsūdzētā apzinātās darbības cietušajam ir nodarījušas būtisku personisku morālu kaitējumu, proti, morālu aizskārumu, jo tikusi grauta cietušā profesionālā un cilvēciskā reputācija, cietušais ticis diskreditēts un nomelnots gan Latvijas Republikas augstāko amatpersonu, gan valsts sabiedrības priekšā, ka par cietušo ticis radīts priekšstats, ka viņš ir korumpēts un negodīgs, ka šīs darbības radījušas cietušajam emocionālus pārdzīvojumus un izraisījušas morālas ciešanas. Apelācijas instances tiesa atzinusi, ka noteiktā summa būs taisnīgs apmierinājums cietušajam un tas dos pamatu samierināšanai starp aizskāruma nodarītāju un cietušo kā starp saprātīgiem cilvēkiem.

Senāts atzīst, ka kasācijas sūdzību argumenti pamatoti ar aizstāves un apsūdzētā atšķirīgo viedokli par lietā iegūto pierādījumu vērtēšanu un ir vērsti uz to, lai panāktu apelācijas instances tiesas sprieduma atcelšanu nevis juridisku, bet faktisku iemeslu dēļ, kas ir pretrunā ar Kriminālprocesa likuma 569. panta pirmo daļu.

Minētais šajā daļā ir pamats atteikumam ierosināt kasācijas tiesvedību saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 573.[1] panta pirmo daļu.

Ievērojot minēto, pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 573. panta trešo un piekto daļu, 573.[1] panta pirmo daļu un otrās daļas 2. punktu, Senāts

nolēma

atteikt ierosināt kasācijas tiesvedību.

Lēmums nav pārsūdzams.

A. Uminskis A. Freibergs A. Poļakova